

Fågel- och insektsliv

I reservatet är det lätt att observera måsfåglar som gråtrut, havstrut och fiskmås. Storskarvar ses ibland stående med utbredda vingar på något skär, hägern spanar blickstill efter byten i grunda vikar och tornfalken hänger ryttlande över öarna. På klippor och stenar knixar och niger sädesärla och stenskvätta och från våtare partier hörs enkelbeckasinens tickande läte. När fågeln häftigt flyger upp, lockar den, kastar sig i sicksack och tar sedan ordentlig höjd. Koltrast, törnskata och gulspurv håller gärna till i de skyddande lövsnären.

Soliga dagar kan man få se fjärilar som blåvingar och gräsfjärilar, kålfjäril och den vackra sorgmanteln fladdra över markerna. Amiralens vingar är tecknade i svart, orange och vitt. Den är en vandringsfjäril som varje sommar kommer tillbaka efter vintern i södra Europa. Trollsländor svävar över skärtråg och stenbrottens vattenfyllda sår och bland gräs och örter hoppar gräshoppor. Olika arter av humlor och bin lockas till den blommande ljungen.

sorgmantel

Friluftsliv

Ulön-Dannemark är sommartid ett välbesökt område som erbjuder attraktiva bad vid sandstränderna utmed näset, i de små vikarna på Dannemarks nordostsida och från sydvästsidas låga, plana berghällar. Goda naturhamnar finns i de vindskyddade vikarna norr och söder om näset. De gamla stensatta utlastningskajerna utnyttjas numera också som tilläggsplatser för fritidsbåtar.

Läge

Området är beläget utanför Heestrand strax söder om Hamburgsund i Tanums södra skärgård. Öarna kan endast nås med båt.

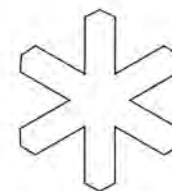

Väst kuststiftelsen
NATURVÅRD * FRILUFTSLIV

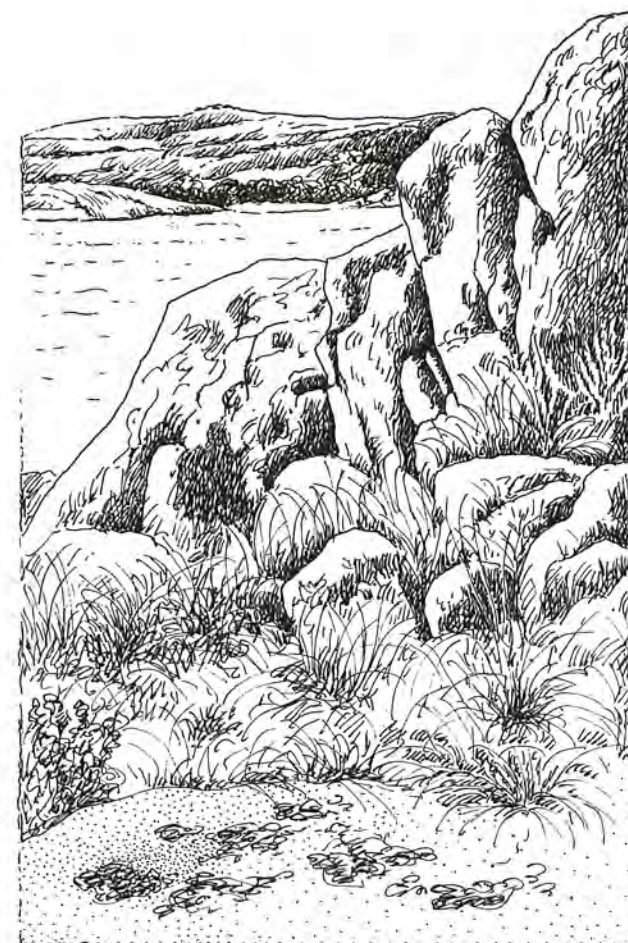
BESÖK Gårdavägen 2 · POST Box 5073, 402 22 Göteborg
TEL 031-335 50 35 · E-POST post@vastkuststiftelsen.se
WWW.vastkuststiftelsen.se

I samarbete med
Länsstyrelsen Västra Götaland
och Västra Götalandsregionen

Illustrationer: Kerstin Hagstrand-Velicu
Text: Ulla Åshede
Utgiven 2004

Ulön- Dannemark

Välkommen till Ulön-Dannemark

Naturreservatet består av de två huvudöarna Ulön och Dannemark som är förbundna med varandra av ett smalt och lågt näs. Några omgivande mindre öar och holmar ingår också i reservatet. Landskapet domineras av hållmarker. På Dannemarks nordvästra sida samt Ulöns östsida bildar bergen branta stup medan de på sydvästsidan av Dannemark sluttar flackt ner mot havet. Särskilt på de låga holmarna söder om huvudöarna utgör talrika jättegytor, grunda grytor, isräfflor och skärtråg väl synliga bevis på inlandsisens framfart.

Namnet Ulön kan härledas till det gamla nordiska ordet för sten men också till ulv och ugglor. Terrängen ger dock inga säkra hållpunkter för ett val mellan de olika alternativen. Dannemark är ett ganska vanligt namn på holmar och tros hänga samman med danska skutors besök på platsen.

Mänskliga aktiviteter

Berggrunden består av röd bohushgranit som är av hög kvalitet. Från slutet av 1800-talet och fram till 1930-talet var stenhuggeriverksamheten omfattande på öarna. Fortfarande berättar stensatta vägar och kajer, plana ytor med högar av skrotsten och öppna rektangulära gravar sin historia. Som mest arbetade femtio man i det tunga hantverket och från öarna skeppades mängder av gatsten och byggnadsmaterial ut till världens stora städer.

Ulön har tidigare varit bebodd. På ön finns ruiner till den forna gårdens boningshus och uthus kvar och rester av stennurar ligger ännu runt den tidigare ängen. Som exempel på vad man odlade kvarstår vinbärs- och krusbärsbuskar. Ytterligare en husgrund finns på näset intill bergskanten mot Ulön. Tidigare hävdades marken men sedan detta upphörde sker en successiv igenväxning med främst vass och lövsly som gör det allt svårare att upptäcka de kulturhistoriska spåren.

Gravar

Redan under bronsåldern vistades det människor på Ulön-Dannemark. Detta visar det väldiga Dannemark rös som kröner öns högsta punkt, 25 meter över havet. På ön finns ytterligare en bronsåldersgrav och båda ingår i det system av rösen som säkerligen fungerade som sjömärken i en förhistorisk farled.

Till minne av de tyska och engelska sjömän som stupade i ett stort slag på Nordsjön under första världskriget ställdes en mer modern gravplats i ordning söder om näset på östsidan av Dannemark. "År 1916 26 juni i nvgides detta stall till begravningsplats av pastor Jabunge och jordade då åtta örlogsmän från kriget" lyder inskriptionen på bergväggen. De omkomna flyttades senare till krigs kyrkogården på Kvibergs begravningsplats i Göteborg.

Botaniskt intressant

Näset som sammanbinder öarna är av särskilt botaniskt intresse. Det utgör toppen av en israndavlagring och består av sand och grus med ett betydande inslag av snäckskal. Den uppmärksamme kan i sanden hitta miniatyrskal av olika snäckarter. Floran är därför rik och här växer bland andra gräsen rödsvingel, vartåtel, ängshavre och darrgräs.

På torr och våt mark

Under sommaren skänker blodnävens karminröda blommor färg åt näset och senare lyser getramsens blad i gulgrönt. De båda växterna samsas med gulblommande käringtand, knölsmöblomma och getväppling. Backglim med lite rufsiga blommor, skirt brudbröd, vildlin och backsmultron blommor alla i vitt medan kattfoten kan bära både rosa och vita blommor.

Den lågvuxna kustrutan har ett luftigt bladverk, blomställning med bågböjda grenar och väl synliga ståndare. Däremot saknas kronblad. På näset kan man

getrams

också finna den lilla svårupptäckta ormbunken låsbräken. Här har också noterats dvärgmaskrosor som utgör en av det stora maskrossläktets tolv sektioner.

I en sluttning söder om Dannemarks rösen blommar under försommaren orkidén Sankt Pers nycklar med vackert purpurröda blommor. Här växer också ormtunga som har en ensam bladskiva och sporgömmena samlade i ett ax. På fuktigare områden trivs kråklöver vars djupt rödbruna blommor sägs vara de mörkaste i hela den svenska floran. Också ängsull, fackelblomster och rosablommande klockljung kräver våtare mark. På öarna kan den intresserade även notera gullviva, spåtistel och väddklint.

Mariagräs

På Ulön växer ängsmyskgräs vars väldoft påminner om coca-cola. Doften orsakas av kumarin, ett flyktigt ämne som förekommer i flera olika växter. Gräset har använts som smaksättning i brännvin och det vetenskapliga namnet, översatt till heligt gräs, visar att det ansetts ha förekommit i Jesusbarnets krubba.

Träd och buskar

Vid Krokens västra sida hukar rönnar som i stort sett utgör den enda trädvegetationen på öarna. I klippskrevor kan man också finna enstaka exemplar som tuktats hårt av västvindarna. Bland buskarna kan nämnas olika rosarter samt oxbär och olvon som får röda frukter. Den vintergröna ligusterns gulvita blommor har en stark doft och senare får växten svarta glänsande bär.

svart ängstrollslända

gråtrut

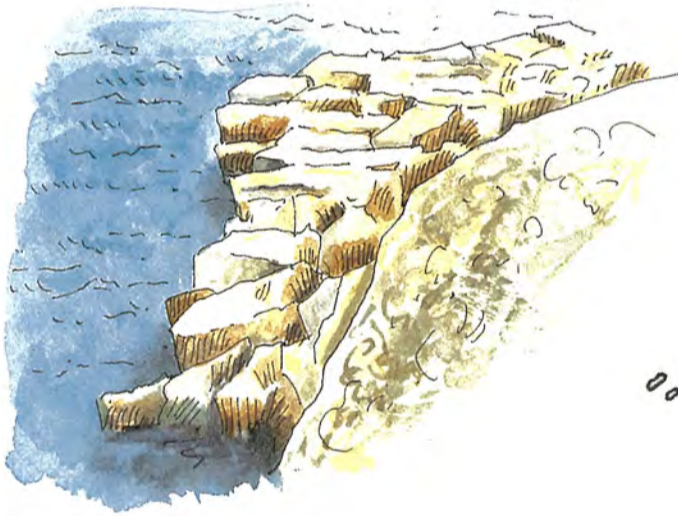
utsikt från Ulön

högar av skrotsten

Dannemark rös

stenlagd kaj

gul fetknopp

näset sett från Dannemark